

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys. Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen epävarmuus, yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille sekä kansallisesti että EU:ssa. Muutokset voivat myös olla haaste kansanvallan ja perusoikeuksien toteutumiselle. On entistään tärkeämpää huolehtia oikeusjärjestelmän selkeydestä, oikeusturvasta, tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta sekä kansalaisten osallistumismuotojen monipuolisuudesta, kaiken kokoisia yrityksiä koskevan sääntelyn kilpailukyvyistä ja heikommassa asemassa olevien suojasta. Lainsäädäntöratkaisuilta edellytetäänkin nyt monella sektorilla ennakkoluulotonta ja innovatiivista uutta ajattelua.

Korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä huolehditaan. Luodaan edellytyksiä sille, että oikeudenhoidon resursseja voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti muun muassa siten, että tuomioistuinten käsiteltäväksi päätyvät vain ne asiat, joissa on todellista oikeussuojan tarvetta. Voimavarojen käytön kannalta merkitystä on myös sillä, miten joustavasti tuomioistuin voi valita tarkoituksenmukaisimman ratkaisukokoonpanon.

Vuonna 2019 ulosottovelallisten määrä kääntyi laskuun – ensimmäisen kerran sitten vuoden 2014. Positiivinen käänne ulosottovelallisten määrässä on kuitenkin poikkeuksellisen tilanteen vuoksi jäämässä lyhytaikaiseksi. Lyhyellä aikavälillä lomautukset lisääntyvät, keskipitkällä aikavälillä työttömyys todennäköisesti kasvaa. Sekä yritysten että kotitalouksien maksuvaikeudet lisääntyvät, mikä todennäköisesti johtaa ainakin viiveellä myös ulosottovelallisten lukumäärän kasvuun.

Euroopan turvapaikanhakijakriisin vuoksi kansainvälistä suojelua hakevien määrä kasvoi v. 2015 merkittävästi myös Suomessa. Turvapaikkapäätöksiä koskevien valitusten määrä hallinto-oikeuksissa kasvoi erityisesti v. 2016 ja asiamäärän ennakoidaan edelleen v. 2021 olevan korkea aiempaan nähden. Kansainvälistä suojelua Suomesta saavien perheenjäsenten odotetaan hakevan oleskelulupaa Suomeen, joten oleskelulupahakemukset perheenyhdistämisen perusteella tulevat myös lisääntymään.

Tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristön ulkoiset muutokset, kuten kansainvälistyminen ja monikulttuuristuminen, turvapaikkavalitusten määrän vakiintuminen aiempaa korkeammalle tasolle, yhä monimutkaisempi oikeudellinen sääntely, EU-oikeuden merkityksen lisääntyminen tuomioistuinten toiminnassa ja erityisalojen syvällistä asiantuntemusta vaativien asioiden lisääntyminen asettavat tuomioistuinten toiminnalle suuria haasteita.

Koronavirus COVID-19 viruksen leviämisen estämiseksi toteutetut rajoitustoimet ovat vaikuttaneet laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla vaikeuttaen monilta osin myös tuomioistuinten toimintaa. Osa

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

vaikutuksista tulee kohdistumaan tuomioistuimien toimintaan viiveellä. Poikkeusolot ja valmiuslain käyttöönotto korostavat entisestään tuomioistuimien asemaa oikeusvaltion takaajana.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan toimintaympäristön ulkoiset muutokset, kuten väestön ikään-tyminen, heikentyneestä taloustilanteesta aiheutuva syrjäytyminen ja asiakaskunnan kansain-välistyminen lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta ja edellyttävät oikeusavulta, talous- ja velkaneuvonnalta ja yleiseltä edunvalvonnalta aiempaa laajempaa asiantuntemusta. Koronaviruksen yhteiskunnalliset vaikutukset lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta. Taloustilanteen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden määrää.

Ulosoton asia- ja velallismäärät ovat edelleen korkealla tasolla, mikä vaikuttaa ulosottolaitoksen toimintaan sekä toiminnan kustannuksiin. Myös konkurssien määrä oletettavasti kasvaa. Tämä lisää tarvetta konkurssivalvonnalle ja julkisvelvityksille.

Suomen rikollisuustilanne on pysynyt viime vuosina vakaana ja kaikkien rikosten väkilukuun suhteutettu määrä on kansainvälisesti vertaillen alhainen. Esitutkintaviranomaisten tietoon tulleiden rikosten ja rikkomusten määrä aleni 13 %. Rikoslakirikosten kokonaismäärä säilyi v. 2019 lähes edellisen vuoden tasolla (1,0 % nousu).

Pahoinpitelyrikosten määrä laski 0,4 % verrattuna vuoteen 2018. Henkirikoksia tuli ilmi 75, mikä on 15 tapausta vähemmän kuin v. 2018. Raiskauksia ilmoitettiin 4,5 % enemmän ja seksuaalisia ahdisteluja 30,8 % enemmän kuin edellisvuonna. Rattijuopumusten määrä väheni 2,0 prosentilla ja huumausainerikosten määrä nousi runsaalla 7 prosentilla. Omaisuusrikoksia tuli vuoden 2019 aikana tietoon 3,0 % enemmän kuin edellisvuonna.

Oikeusministeriön hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Osallistumisoikeudet ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat yhdenvertaisesti.
- Ajanmukainen ja kannustava oikeusjärjestys edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.
- Laadukas lainvalmistelu turvaa edellytykset hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille.
- Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla.
- Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät.

Oikeusministeriön toiminnalliset tulostavoitteet

- Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään vastuullisesti osana monipuolista palveluntarjontaa.
- Lainvalmistelun laatu turvataan osaamista ja toimintatapoja kehittämällä.
- Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan.
- Laaja-alaista verkostoyhteistyötä vahvistetaan valmistelussa ja päätöksenteossa.

Yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisia tuloksellisuustavoitteita toteuttavat keskeisimmät toimenpiteet esitetään luvuissa 25.01, 25.10, 25.20, 25.30 ja 25.40.

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Lainvalmistelijoiden osaamista perus- ja ihmisoikeuksissa vahvistetaan johdonmukaisesti. Ministeriöiden rajat ylittävää tukea lisätään, jotta lakien vaikutukset myös ihmisten toimeentuloon,

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

ympäristöön, tasa-arvoon, ihmisoikeuksiin ja yritysten toimintaedellytyksiin voidaan arvioida perusteellisesti. Hallitusohjelman tehokkaaseen toteuttamiseen ja valtioneuvoston lainvalmistelun laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi on vuodelle 2021 lisätty 1 milj. euron määräraha momentille 25.01.01.

Hyväksytään kolmas kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma. Hyväksytään rasismien ja syrjinnän torjunnan sekä hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma. Ohjelmassa muun muassa kehitetään eri hallinnonalojen keinoja torjua rasismia ja syrjintää sekä tiivistetään syrjintä- ja viharikostilanteen seuranta.

Yhdistetään äityis- ja isyyslait vanhemmuuslaiksi. Selvitetään ei-kaupallisen sijaissynnytyksen salliminen lainsäädännössä erikseen määriteltävissä tapauksissa.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman toteuttaminen aloitetaan toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Ohjelman tavoitteena on lisätä tietoisuutta naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja parantaa uhrien ohjautumista palveluihin. Lähisuhdeväkivallan torjuntaan on osoitettu 400 000 euron määräraha. Annetaan hallituksen esitys, jolla perustetaan naisiin kohdistuvan väkivallan itsenäinen raportointi.

Toteutetaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus. Selvitetään pakkoavioliittojen kriminalisointia ja mahdollistetaan pakkoavioliittojen mitätöinti. Rikoslaisissa säädetään rangaistuksen koventamisperusteeksi rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Arvioidaan keinoja parantaa lähestymiskiellon tehokkuutta, vähentää lähestymiskiellon rikkomista ja lisätä erityisesti lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan uhrin turvallisuutta. Hyväksytään ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma ja aloitetaan sen toimeenpano.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa hallinnonalan tulosoajasta. Hallinnonalan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelulla lisätään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä henkilöstöpolitiikan että viranomaistoiminnan näkökulmista.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo tasa-arvolain noudattamista ja edistää lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutetun toimintaan on osoitettu noin miljoonan euron määräraha momentilla 25.01.03.

Kestävä kehitys

Oikeusministeriö edistää kestävästä kehityksestä osana ydintoimintaansa ja strategiaansa vahvistamalla oikeusjärjestystä ja oikeusturvaa sekä huolehtimalla kansalaisten perusoikeuksista.

Oikeusministeriön tavoitteena on edistää päätöksenteon avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta, tukea yhdenvertaista osallistumista ja hyviä väestösuhteita sekä vähentää syrjintää, rasismia ja vihapuhetta. Oikeusministeriö huolehtii demokratian perusrakenteista sekä perus- ja ihmisoikeuspolitiikan koordinoinnista ja kehittämisestä. Nämä tavoitteet tukevat Agenda 2030 tavoitteita sukupuolten tasa-arvosta, eriarvoisuuden vähentämisestä sekä hyvästä hallinnosta.

Toimivan oikeusvaltion tavoitteena on oikeuslaitoksen toimintakyvyn turvaaminen ja tuomioiden täytäntöönpano. Oikeusministeriö huolehtii oikeuspolitiikan linjojen luomisesta sekä säädöspolitiikan ja -valmistelun kehittämisestä. Tavoitteena on vähentää korruptiota, ihmiskauppaa, väkivaltaa ja rikoksia sekä parantaa rikoksen uhrin asemaa. Nämä tavoitteet tukevat Agenda 2030 tavoitteita eriarvoisuuden vähentämisestä ja oikeudenmukaisuudesta.

Oikeusministeriö jatkaa demokratian ja kansalaisvaikuttamisen edistämistä, eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä saamelaisien oikeuksien toteutumista, hyvien väestösuhteiden ja

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

syrjinnänvastaisen politiikan sekä erityisesti nuorten, maahanmuuttajien ja muiden haavoittuvien ryhmien osallistumisen edistämistä. Ministeriö vastaa EU-rahoitteisesta Against Hate -hankeen koordinaatiosta vuosina 2019, 2020 ja 2021. Hankkeessa kehitetään viharikosten ja -puheen vastaisia toimia.

Oikeusministeriö on selvittänyt hallinnonalan hiilijalanjäljen ja sitoutuu vähentämään toiminnan hiilidioksidipäästöjä muun muassa toimitilojen käytön tehostamisella, etäyhteyksien käytön lisäämisellä sekä toteuttamalla vastuullisia hankintoja.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2019—2021

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
01. Ministeriö ja hallinto	130 448	157 518	140 286	-17 232	-11
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 783	23 857	24 732	875	4
03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 853	10 042	11 190	1 148	11
05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 471	8 173	8 682	509	6
20. Erityismenot (arviomääräraha)	11 289	33 093	12 093	-21 000	-63
21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	245	538	1 820	1 282	238
(22.) Toimisto- ja viestintäjärjestelmien valtavirtaistaminen (siirtomääräraha 3 v)	2 505	—	—	—	0
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	50 888	49 810	49 810	—	0
50. Avustukset (kiinteä määräraha)	9 018	13 005	12 959	-46	0
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	17 396	19 000	19 000	—	0
10. Tuomioistuimet ja oikeusapu	421 943	426 610	462 311	35 701	8
01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 777	8 793	8 969	176	2
02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 018	11 817	13 624	1 807	15

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021 1000 €	%
03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	251 315	255 060	282 192	27 132	11
04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 271	75 135	81 541	6 406	9
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	77 562	75 805	75 985	180	0
20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	101 690	103 247	107 771	4 524	4
01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	101 690	103 247	107 771	4 524	4
30. Syyttäjät	45 848	48 146	55 215	7 069	15
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 848	48 146	55 215	7 069	15
40. Rangaistusten täytäntöönpano	221 199	223 612	234 795	11 183	5
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	216 499	218 912	230 095	11 183	5
74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	4 700	4 700	4 700	—	0
50. Vaalimenot	35 203	3 522	7 809	4 287	122
20. Vaalimenot (arviomääräraha)	35 203	3 522	7 809	4 287	122
Yhteensä	956 330	962 655	1 008 187	45 532	5
Henkilöstön kokonaismäärä	9 131	9 211	9 269		

01. Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriön perustehtävänä on huolehtia oikeusvaltion toimivuudesta. Tässä tarkoituksessa ministeriö:

- edistää demokratian ja perusoikeuksien toteutumista.
- edistää oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumista.
- turvaa hallinnonalansa toimintaedellytykset.
- valmistelee toimialansa lainsäädäntöä.
- kehittää valtioneuvoston lainvalmistelua.

Oikeusministeriö toimii yhtenäisen valtioneuvoston osana. Oikeusministeriön tavoitteena on, että Suomi on avoin ja aktiivinen yhteiskunta, johon jokainen voi tuntea kuuluvansa ja jossa voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Oikeusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tavoitteet vuodelle 2021.

Osallistumisoikeudet ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat yhdenvertaisesti.

Valmistellaan demokratiapoliittisia sekä perus- ja ihmisoikeuspoliittisia linjauksia hallitusohjelman pohjalta. Kielipoliittisilla linjauksilla vahvistetaan kielten elinvoimaisuutta ja kielellisten oikeuksien toteutumista.

Säädetään avoimuusrekisteri parlamentaarisen valmistelun pohjalta kansalaisyhteiskuntaa kuullen. Selvitetään julkisuuslain ajantasaistamista. Demokratiaverkkopalveluita kehitetään myös suhteessa muihin valtioneuvoston digitaalisiin palveluihin.

Tavoitteena on jatkaa vaikuttamista EU:n toimielinten asiakirjojen julkisuutta koskevan lainsäädännön saattamiseksi Lissabonin sopimuksen mukaiseksi sekä sen avoimuusmyönteiseen soveltamiseen, samoin kuin vaikuttamista hyvää hallintoa EU:n toimielimissä koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi uuden komission toimikaudella.

Parannetaan luottamusta ja dialogia saamelaiskäräjien kanssa.

Edistetään yhdenvertaisuutta ja hyviä etnisiä suhteita. Ehkäistään syrjintää ja vihapuhetta.

Edistetään oikeusvaltioperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista EU:ssa tukevia toimia.

Ajanmukainen ja kannustava oikeusjärjestys edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.

Edistetään parempaa sääntelyä EU:ssa.

Yhteisömuotoisen kansalaistoiminnan edellytyksiä parannetaan.

Uudistetaan kuluttajaviranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä ja lisätään kuluttajansuojalakiin henkilöön kohdistuvia palveluja koskevat virhevastuusäännökset.

Huolehditaan lapsenhuoltolain uudistuksen täytäntöönpanosta.

Uudistetaan välimiesmenettelyä koskevaa lainsäädäntöä.

Parannetaan kansalaisten avunsaantia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja ehkäistään kansalaisten velkaongelmien muodostumista. Ennakoivan talousneuvonnan hankkeessa kehitetään ja otetaan käyttöön uusia vuorovaikutteisia toimintamalleja talous- ja velkaneuvonnan, ulosoton, sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen ja muiden viranomaisten kesken.

Laajennetaan talous- ja velkaneuvonnan sähköistä asiointia.

Sähköisen asioinnin laajentamista ja ict-hankkeiden etenemistä sekä yhteentoimivuutta tuetaan valtion ja hallinnonalan yhteisillä palveluilla, kokonaisarkkitehtuurityöllä sekä säännöllisellä seurannalla. Sähköistä asiointia edistetään ja sen tilannekuvaa ylläpidetään laaditun digitalisaatiosuunnitelman mukaisesti. Tekoälyä ja muita uusia teknologioita hyödynnetään hallitusti.

Laadukas lainvalmistelu turvaa edellytykset hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille

Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan oikeusministeriössä lakitekniseltä kannalta. Selvitetään lainvalmisteluprosessin tukemista digitalisaation keinoin toteuttamalla kokeiluja, joissa hyödynnetään tekoälyn tarjoamia mahdollisuuksia laajojen tekstimassojen analysointiin, käsittelyyn ja tarkastamiseen.

Turvataan lainvalmistelun osaaminen uudistamalla koulutusta ja huolehtimalla sen riittäväydestä.

Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla

Oikeudenkäyntien kokonaiskestoja lyhennetään.

Otetaan voimavarojen kohdentamisessa huomioon oikeusturva ja rikosvastuun toteutuminen sekä asioiden käsittelyketjut.

Jatketaan valmistelua oikeusavun tulorajojen nostamisesta ja keskituloisten oikeusavusta laaditun selvityksen johdosta.

Arvioidaan keinoja turvapaikanhakijoita avustavien lakimiesten pätevyyden varmistamiseksi.

Edistetään sovittelupalvelujen käyttöä oikeusaputoimistoissa.

Jatketaan ulosoton rakenneuudistuksen valmistelua. Käydään tarvittavat virkaehtosopimusneuvottelut.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain muuttamisesta.

Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät.

Toteutetaan raiskaus- ja hyväksikäyttörikoksia koskeva kokonaisuudistus.

Kehitetään paikallista rikosentorjuntaa v. 2016 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti.

Kehitetään verkostoyhteistyötä rangaistusta suorittavien normaalipalveluihin pääsyn tehostamiseksi.

Jatketaan lokakuussa 2017 perustetun Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Rakenteiden uudistaminen ja henkilömuutosten tuki

Tietoja henkilöstöstä

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Oikeusministeriö			
Henkilötyövuodet	277	240	230
Työtyytyväisyysindeksi	3,6	3,7	3,7
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,2	7,4	6,2

Muut erillisvirastot

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Henkilötyövuodet	268	280	290
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,4	7,4	7,4

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 732 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen, oikeusministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen sekä demokratiapalkintoja ja rikoksantorjunnan arviointitutkimuksen palkintoja varten

2) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen

3) siirtomenojen maksamiseen asianajajayhdistykselle luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 24 §:n 2 momentin mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan asianajajayhdistykselle maksettavien siirtomenojen osalta suoriteperustetta vastaavalla perusteella.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	23 408	24 957	25 832
Bruttotulot	485	1 100	1 100
Nettomenot	22 924	23 857	24 732
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 549		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 408		

Määrärahan arvioitu käyttö

	htv	%
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	9	4
Ministeriön toimialan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	25	11
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	37	16
EU- ja kansainväliset asiat	16	7
Ministeriön muut erityistehtävät	18	8
Ministeriön sisäinen hallinto	79	34
Palkallinen poissaolo	46	20

	htv	%
Yhteensä	230	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakirjojen automaattinen anonymisointi- ja sisällönkuvailuhanke (v. 2020 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-80
Avoimuusrekisterin perustamiskustannukset (HO 2019 kertaluonteinen)	-500
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	87
HO:n tehokas toteuttaminen sekä VN:n lainvalmistelun laadun ja jatkuvuuden varmistaminen	1 000
Naisiin kohdistuvan väkivallan raporttoijan tehtävä (HO 2019) (siirto momentille 25.01.03)	-200
Vuoden 2020 kertaluonteinen määräraha (vanhusasiavaltuutettu) (HO 2019)	-100
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ruuhkan purku	80
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-59
Palkkausten tarkistukset	647
Yhteensä	875

2021 talousarvio	24 732 000
2020 IV lisätalousarvio	50 000
2020 talousarvio	23 857 000
2019 tilinpäätös	20 782 999

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 190 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) lapsiasiavaltuutetun toimiston, tasa-arvovaltuutetun toimiston, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, tietosuojavaltuutetun toimiston, Onnettomuustutkintakeskuksen, tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon, vanhusasiavaltuutetun toiminnon sekä Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen

2) Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 305 §:ssä säädetyistä valvontatehtävistä perittävistä maksuista kertyviä tuloja.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi vanhusasiavaltuutetusta.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista yleisellä hallinnon, yhteiskuntapolitiikan ja lainsäädännön tasolla sekä edistää Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen hyväksymän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59-60/1991) toteutumista. Lapsiasiavaltuutettu raportoi YK:n lapsen oikeuksien komitealle, valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Lapsiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja selvityspyyntöjä havaitsemistaan puutteista. Lasten

aseman ja oikeuksien sekä niitä koskevan viranomaisten yhteistyön edistämistä varten lapsiasiavaltuutetun apuna toimii *lapsiasianeuvottelukunta*.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvontaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella syrjintää epäilevälle, selvittää syrjintäkieltojen rikkomistapauksia ja pyrkii lisäämään tietoisuutta tasa-arvolakiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Tasa-arvovaltuutettu toimii niin, että yhteiskunnassa, työpaikoilla ja oppilaitoksissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa tasa-arvolaissa tarkoitetulla tavalla.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Lisäksi valtuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaportoitijana ja valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista. *Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta* toimii yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla ja edistää viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä syrjintään puuttumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Tietosuojavaltuutetulla on yleistöimivalta henkilötietojen suojaa koskevissa asioissa. Tietosuojavaltuutetun valvontatehtävistä säädetään erityisesti EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus [EU] 2016/679) sekä sitä täydentävässä tietosuojalaissa (1050/2018). Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää perusoikeutta yksityisyyteen ja luottamusta yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan kehittää ja ylläpitää onnettomuuksien tutkintavalmiutta, selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuosituksen toteutumista.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on valvoa tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa siten kuin laissa tiedustelutoiminnan valvonnasta (121/2019) säädetään.

Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipoliitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipoliitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaavat keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	10 087	10 242	11 390
Bruttotulot	406	200	200
Nettomenot	9 681	10 042	11 190
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 276		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 448		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Lapsiasiavaltuutetun toiminta	670
Tasa-arvovaltuutetun toiminta	970
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminta	1 730
Tietosuojavaltuutetun toiminta	3 790
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminta	350
Onnettomuustutkintakeskus	1 510
Kriminaalipolitiikan instituutti	525
Vanhusiasiavaltuutetun toiminta	500
Palvelukeskusten maksut	1 145
Yhteensä	11 190

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	2
Naisiin kohdistuvan väkivallan raportointi (HO 2019) (siirto momentilta 25.01.01)	200
Perustetaan vanhusiasiavaltuutetun tehtävä (HO 2019)	420
Tietohallintomenojen kasvu	92
Tietosuojavaltuutetun uudet tehtävät	130
Valtorin palvelumaksujen nousu	-1
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-18
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	69
Palkkausten tarkistukset	254
Yhteensä	1 148

2021 talousarvio	11 190 000
2020 talousarvio	10 042 000
2019 tilinpäätös	9 853 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 682 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Oikeusrekisterikeskuksen oman työn kustannuksista muodostuvat hallinnonalan toimialariippuvaiset ICT-palvelumaksut ja rekisterinpitoviranomaisena tehtyjen tietoluovutus päätösten nojalla annettujen massapöytäkirjojen kustannusten perusteella saadut tulot.

Selvitysosa: Oikeusrekisterikeskus toimii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Käytetyimpiä rekisterejä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri sekä velkajärjestelyrekisteri. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä ja käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus huolehtii hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Oikeusrekisterikeskus toimii myös hallinnonalan IT-hankintojen hankintayksikkönä ja on oma kirjanpitoyksikkönsä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	16 125	16 249	16 691
Bruttotulot	6 244	8 076	8 009
Nettomenot	9 881	8 173	8 682
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 269		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	859		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	150
Interoperability -hankkeen tietojärjestelmäkustannukset	88
Menettämistuomioiden täytäntöönpano	59
Rikosrekisteriotteiden luovutusprosessin kehittäminen	160
Sormenjälkitunnisteiden vaihtaminen kolmansien maiden rikosrekisterien välillä (eCRIS-TCN)	183
Tieliikennelain kokonaisuudistus, perintä- ja tilastointijärjestelmiin tehtävät muutokset	-125
Tuontivalvonnan seuraamusmaksun toteutus Rajsa-täytäntöönpanojärjestelmään	-75
Valtorin palvelumaksujen nousu	-1
WinCapita-asioiden korvausvaatimusten käsittely	-80
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-19
Palkkausten tarkistukset	169
Yhteensä	509

2021 talousarvio	8 682 000
2020 IV lisätalousarvio	195 000
2020 talousarvio	8 173 000
2019 tilinpäätös	8 471 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 093 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) turvallisuustutkintalaista (525/2011), Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten mukaan turvallisuustutkintaa varten asetetuista tutkintaryhmistä sekä kansainvälisenä yhteistyönä toimitettavasta tutkinnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

- 3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja alaikäiselle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneiden kulujen sekä edunvalvojan palkkioiden ja kulujen maksamiseen
- 4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen
- 5) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla aiheutuvien hyvitysten maksamiseen
- 6) oikeusapulain (257/2002) mukaisesti hoidettavien asioiden sekä talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden ja yleisen edunvalvonnan päämiehille hallintolain (434/2003) 26 §:n 3 momentin nojalla hankittavien tulkkauk- ja käännöspalvelujen maksamiseen
- 7) oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 19 §:n ja 20 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 8) siirtomenojen maksamiseen julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonlisäveron määrää vastavastana hyvityksenä
- 9) oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisissa asioissa, joissa yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii avustajana epäillyn syrjinnän uhriksi joutuneen henkilön oikeudenkäynnissä ja on sitoutunut korvaamaan mahdolliset oikeudenkäyntikulut, jos asia hävitään
- 10) rikoslain (356/2016) 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisten korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaiset korvaukset	-21 000
Yhteensä	-21 000

2021 talousarvio	12 093 000
2020 talousarvio	33 093 000
2019 tilinpäätös	11 288 699

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön hallinnonalalla tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat sekä muut määrärahat tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

2021 talousarvio	1 820 000
2020 IV lisätalousarvio	1 200 000
2020 talousarvio	538 000
2019 tilinpäätös	245 000

(22.) Toimisto- ja viestintäjärjestelmien valtavirtaistaminen (siirtomääräraha 3 v)

2019 tilinpäätös	2 505 000
------------------	-----------

29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 49 810 000 euroa.

2021 talousarvio	49 810 000
2020 talousarvio	49 810 000
2019 tilinpäätös	50 887 583

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 12 959 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen
- 2) avustuksiin rauhantyon järjestöille ja Ihmisoikeusliitto ry:lle
- 3) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille sekä rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin
- 4) avustuksiin Rikosuhripäivystyksen toimintaan ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille
- 5) avustuksiin Julkisen sanan neuvostolle
- 6) avustuksiin oikeusjärjestyksen ja demokratian kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan
- 7) valtionhallinnon laitosten ja yliopistojen kanssa toteutettavista rikosentorjuntahankkeista ja rikosentorjuntahankkeiden arvioinneista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamisesta määräaikaisiin tehtäviin avustustoiminnan vaikutuksen arvioinnin edistämiseksi.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	4 855
---	-------

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 909
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	4 195
Yhteensä	12 959

*Selvitysosa:***Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)**

	2021	2022	2023	2024	2025	2026 lukien
Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimusvaltuus						
Ennen vuotta 2021 tehdyt sitoumukset	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi
Vuoden 2021 sitoumukset	-	-	-	-	-	-
Menot yhteensä	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saamelaiskäräjien lakimiestehtävät	80
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-126
Yhteensä	-46

2021 talousarvio	12 959 000
2020 IV lisätalousarvio	300 000
2020 talousarvio	13 005 000
2019 tilinpäätös	9 018 429

51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen.

2021 talousarvio	19 000 000
2020 talousarvio	19 000 000
2019 tilinpäätös	17 396 107

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Selvitysosa: Tuomioistuinten hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää. Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Vaikuttavuustavoitteena on, että riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Tuomioistuinten työvälineitä kehitetään käyttäjäystävällisiksi ja toimintaa tukeviksi siten, että oikeudenkäynneissä voidaan mahdollisimman laajasti hyödyntää sähköisiä aineistoja. Työmenetelmät ja toimintatavat voidaan tällöin kehittää sellaisiksi, että ne tukevat asioiden käsittelyn viivytyksettömyyttä ja laatua.

Oikeusasteiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä. Oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla ensimmäisessä asteessa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. Ylimpien oikeusasteiden toiminta painottuu ennakkoratkaisuihin.

Vaikuttavuustavoitteena on, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Kansallisen lainsäädännön lisäksi oikeusturvatehtävistä on säädetty kansainvälisin sopimuksin. Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin arvioi oikeuskäytännössään sitä, miten jäsenvaltiot noudattavat kansainvälistä ihmisoikeussopimusta.

Yleisissä tuomioistuimissa käsitellään ja ratkaistaan rikosoikeudellista vastuuta koskevat syyteasiat sekä yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevat riita-asiat ja hakemusasiat. Yleiset tuomioistuimet huolehtivat siten rikosvastuun toteuttamisesta kaikilla yksityisen ja yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltamisesta.

Hallintotuomioistuimilta haetaan muutosta viranomaisten eri hallinnonaloilla ja -tasoilla tekemiin päätöksiin. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, mutta myös muiden hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat koko julkisen vallankäytön lainmukaisuutta ja oikeusturvan toteutumista. Ratkaisuilla ja käsittelyajoilla on myös vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn. Niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta on tärkeää turvata asioiden joutuisa käsittely ja päätösten oikeusvarmuus.

Koronavirus COVID-19 vaikuttaa tuomioistuinten toimintaan voimakkaasti. Tuomioistuimissa ennakoidaan olevan merkittävä asiaruuhka v. 2021. Vireillä olevien asioiden määrä on kasvanut, koska viruksen leviämisen estämiseen tähtäävät toimenpiteet ja terveyteen liittyvät turvallisuuskohdat ovat rajoittaneet oikeudenkäyntien järjestämistä. Viruksen leviämisen estämiseksi päätetyillä rajoitustoimilla on laajoja vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueille siten, että vaikutukset kohdistuvat myös tuomioistuihin. Erityisesti taloustilanteen heikkeneminen lisää väistämättä tuomioistuihin saapuvien asioiden määrää.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan tavoitteena on, että jokainen saa tarpeellisen avun oikeudellisen ja velkaantumiseen liittyvän ongelmansa ratkaisuun, vaikka hänen taloudellinen asemansa olisi heikko. Oikeusapua, talous- ja velkaneuvontaa ja yleistä edunvalvontaa tarjotaan siten, että se on kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Koronavirus COVID-19 vaikuttaa oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintaan. Koronaviruksen yhteiskunnalliset vaikutukset lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta. Taloustilanteen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden määrää.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan vaikuttavuustavoitteet

— Ylivelkaantumista ehkäistään toimivalla viranomaisyhteistyöllä. Parannetaan kansalaisten avunsaantia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja ehkäistään kansalaisten velkaongelmien muodostumista. Ennakoivan talousneuvonnan hankkeessa kehitetään ja otetaan käyttöön uusia vuorovaikutteisia toimintamalleja talous- ja velkaneuvonnan, ulosoton, sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen ja muiden viranomaisten kesken.

— Käsittelyketjut- ja menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Oikeusavun asianajoprosessin toimivuutta kehitetään yhtenäistämällä toimintatapoja. Oikeusavussa otetaan käyttöön sähköinen päivystysjärjestelmä rikosasioiden käsittelyn nopeuttamiseksi. Yleisen edunvalvonnan prosesseja kehitetään parhaiden käytäntöjen mukaiseksi. Kuluttajariitalautakunnan valitusten käsittelyprosessin toiminta- ja menettelytapoja kehitetään.

— Oikeudellinen ongelma ratkaistaan mahdollisemman varhaisessa vaiheessa. Edistetään sovittelupalvelujen käyttöä oikeusaputoimistoissa.

— Sähköinen asiointi ja neuvontapalvelut ovat asiakaslähtöisiä. Talous- ja velkaneuvonnan sähköinen asiointi otetaan astettaisiin käyttöön.

Mahdollistetaan turvapaikanhakijoille avustajan käyttö oikeusapulain nojalla turvapaikkapuhuttelussa ja otetaan käyttöön tuntiperusteiset palkkiot.

Tietoja henkilöstöstä

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Tuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	3 208	3 250	3 250
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,6	8,0	8,0
Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit ja kuluttajariitalautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	1 201	1 250	1 250
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	11,4	11,0	11,0

01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 969 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävänä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Tunnuslukutaulukko

	2019	2020	2021
	toteutuma	arvio	arvio
Ratkaistut asiat, kpl	2 069	2 150	2 000
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	142	130	130
— julkaistut ratkaisut	112	100	100
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— kaikki asiat	5,4	5,5	5,4
— valituslupa-asiat	3,8	4,0	4,0
— asiaratkaisut	18,0	17,5	17,5
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/asia)	4 229	4 000	4 200
— tuottavuus (asia/htv)	28	30	30

Korkeimman oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävänä maksuina arvioidaan kertyvän 320 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot

	2019	2020	2021
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	8 756	8 803	8 979
Bruttotulot	5	10	10
Nettomenot	8 751	8 793	8 969
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 521		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 547		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsittelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)			1
Tietohallintomenojen kasvu			30
Valtorin palvelumaksujen nousu			-1
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-22
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa			-69
Palkkausten tarkistukset			237
Yhteensä			176

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

2021 talousarvio	8 969 000
2020 talousarvio	8 793 000
2019 tilinpäätös	8 777 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 624 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintopäätöksistä tehdyt valitukset ylimpänä oikeusasteena. Korkein hallinto-oikeus myös valvoo hallintolainkäyttöä.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (hallintoprosessilaki) tuli voimaan 1.1.2020. Lain voimaantulon jälkeen muutoksenhaku hallinto-oikeuksien päätöksiin edellyttää valituslupaa, jollei erikseen toisin säädetä. Kattava valituslupajärjestelmä mahdollistaa lainkäyttötoiminnan resurssien aiempaa tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista lähes 90 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä tehdyt valitukset. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, rakentaminen ja ympäristö, verotus, valtio-oikeus ja yleishallinto sekä taloudellinen toiminta kuten kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Ulkomaalaisasioista suurin osa koskee hallinto-oikeuden kielteistä ratkaisua turvapaikkaa koskevissa asioissa. Vuonna 2015 kansainvälistä suojelua hakevien määrä kasvoi huomattavasti. Turvapaikkaa koskevien valitusten määrään oletetaan olevan edelleen suuri korkeimmassa hallinto-oikeudessa v. 2021.

Tunnuslukutaulukko

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	6 138	5 600	5 800
— Ulkomaalaisasiat	3	3 100	3 000
— Muut asiat	2	2 500	2 800
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	7,2	9,0	10,0
— Ulkomaalaisasiat		5,0	6,0
— Muut asiat		11,0	11,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 978	2 250	2 275
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	53	45	45

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 600 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	12 165	11 837	13 644
Bruttotulot	20	20	20
Nettomenot	12 145	11 817	13 624
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 786		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 659		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietohallintomenojen kasvu		71
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva		1 255
Valtorin palvelumaksujen nousu		-1
JTS-miljardin tuottavuussäästö		-26
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa		146
Palkkausten tarkistukset		362
Yhteensä		1 807

2021 talousarvio	13 624 000
2020 talousarvio	11 817 000
2019 tilinpäätös	12 018 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 282 192 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Tuomioistuinviraston menoihin.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Tuomioistuinvirasto tukee ja ohjaa tuomioistuinlaitosta siten, että tuomioistuinlaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja oikeusturva toteutuu tehokkaasti.

Tuomioistuimet ratkaisevat niiden käsiteltäväksi tulleet asiat ja siten tuottavat oikeusturvaa. Tuomioistuinten toimintaa kuvaavat keskeiset indikaattorit on kuvattu oheisessa tunnuslukutaulukossa.

Tunnuslukutaulukko

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	8 227	8 000	8 300
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	5,8	5,8	6,5
Taloudellisuus (€/työmäärä)	2 002	2 000	2 000
Tuottavuus (työmäärä/htv)	43	45	45
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	549 739	550 000	550 000
— Rikosasiat	55 152	50 000	55 000
— Laajat riita-asiat	8 272	7 500	9 000
— Summaariset asiat	407 212	400 000	440 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	4,8	4,0	6,0
— Laajat riita-asiat	9,7	9,0	11,0
— Summaariset asiat	2,8	2,8	2,8
— Velkajärjestelyasiat	6,5	6,0	7,0
Taloudellisuus (€/työmäärä)	630	650	600
Tuottavuus (työmäärä/htv)	117	110	120
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	19 870	17 000	17 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,1	7,0	8,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 349	1 200	1 200
Tuottavuus (työmäärä/htv)	58	55	60
Vakuutusoiikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	5 006	6 000	6 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,7	10,0	10,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 654	1 300	1 300
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	45	55	55
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	497	500	600
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,5	8,0	8,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	6 311	6 000	6 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	14	17	17
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	123	120	150
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,7	10,0	10,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	8 897	9 500	9 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	13	13	20

Tuomioistuinten suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 43,98 milj. euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	266 908	256 060	283 192
Bruttotulot	3 562	1 000	1 000
Nettomenot	263 346	255 060	282 192
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	58 906		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	46 874		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleiset tuomioistuimet	191 000
Hallintotuomioistuimet	52 000
Tietohallinto- ja muut menot	39 192
Yhteensä	282 192

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	10
Lastensuojelulain muutoksenhaun muutos	-78
Näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin (HO 2019 kertaluonteinen)	500
Oikeudenkäynnin kokonaiskäsittelyajan lyhentäminen	2 700
Sakon muuntorangaistuksen uudistaminen	5 100
Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten aineistopankki (AIPA) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	3 900
Tiedusteluasioiden lupakäsittelyn tietoturvalliset tilat (HO 2019 kertaluonteinen)	-500
Tietohallintomenojen kasvu	1 904
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva	4 360
Turvapaikka-asioiden ruuhkan purku	-1 000
Valtorin palvelumaksujen nousu	-35
Velkomusasioiden joutuisa käsittely	500
Vesi- ja ympäristöasioiden ruuhkan purku	1 700
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	1 612
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-603
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	557
Palkkausten tarkistukset	6 505
Yhteensä	27 132

2021 talousarvio	282 192 000
2020 IV lisätalousarvio	333 000
2020 talousarvio	255 060 000
2019 tilinpäätös	251 315 000

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 81 541 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) ja talous- ja velkaneuvonnasta annetussa laissa (813/2017) tarkoitettujen oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden ja talous- ja velkaneuvontapalveluiden ostamisesta valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa (8/2007) tarkoitettujen menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 18 §:ssä tarkoitettuja yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia.

Momentille nettoutettavista tuloista oikeusavun saajan hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Oikeusaputoimistoihin arvioidaan saapuvan 49 000 asiaa (45 907 asiaa v. 2019 ja arvio 49 000 asiaa v. 2020). Oikeusaputoimistojen jonotusajan tavoite on keskimäärin 11 päivää v. 2021 (13 päivää v. 2019 ja 11 päivää v. 2020). Oikeusaputoimistoihin v. 2019 saapuneista asioista 87 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita ja 13 % rikosasioita.

Yleisen edunvalvonnan palveluja ostetaan kunnilta ja yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun se on tarpeen palveluiden alueellisen saatavuuden turvaamiseksi. Ostopalvelun osuus on noin 10 % v. 2021.

Kuluttajariitalautakuntaan arvioidaan saapuvan 7 000 asiaa (6 946 v. 2019 ja arvio 7 000 asiaa v. 2020). Tavoitteena on, että valitusten kokonaiskäsitelyaika on keskimäärin 9 kuukautta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on alustavasti asettanut oikeusapu- ja edunvalvontapiireille ja kuluttajariitalautakunnalle seuraavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021:

Oikeusapu ja talous- ja velkaneuvonta

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Oikeusapu			
Käsitellyt asiat, kpl	46 738	49 000	49 000
Chat ja oikeusapuohjaus, kpl	14 862	15 300	15 500
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille, kpl	22 674	24 000	24 000
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	142	138	138
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	408	420	420
Talous- ja velkaneuvonta			
Käsitellyt asiat, kpl	16 318	21 000	22 000
Talousneuvonnat, kpl	24 002	29 000	31 000
Taloudellisuus (euroa/asia)	234	222	204
Tuottavuus (asia/htv)	245	257	276

Yleinen edunvalvonta

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Päämiesten määrä, kpl	42 710	44 700	46 000
— edunvalvontatoimisto	38 468	40 400	41 600
— edunvalvonta ostopalveluna	4 242	4 300	4 400
Taloudellisuus (bruttomeno/päämies)	761	755	750
Tuottavuus (päämiesmäärä/htv)	66	69	69

Kuluttajariitalautakunta

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Käsitellyt valitukset, kpl	6 208	7 300	7 500
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)	423	379	350
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	162	197	203
Kokonaiskäsitelyaika, kk	12,8	11,8	9,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	83 340	80 135	86 141
Bruttotulot	4 417	5 000	4 600
Nettomenot	78 923	75 135	81 541
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	23 257		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	16 605		

Oikeusavun palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008).

Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain (477/2016) mukaisesti perittävänä palkkioina arvioidaan kertyvän noin 29 000 000 euroa momentille 12.25.15. Edunvalvontapalkkioiden määrä vastaa noin 80 % yleisen edunvalvonnan kokonaismenoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Edunvalvonnan päämiesmäärän kasvu	1 920
Hallinnonalan resurssien turvaaminen (HO 2019)	179
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentille 25.01.01)	-3
Talous- ja velkaneuvonnan toiminnan turvaaminen	1 000
Tietohallintomenojen kasvu	1 229
Turvapaikanhakijoiden oikeusapu (HO 2019)	140

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

Valtorin palvelumaksujen nousu	-9
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-181
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	158
Palkkausten tarkistukset	1 973
Yhteensä	6 406

2021 talousarvio	81 541 000
2020 IV lisätalousarvio	1 320 000
2020 II lisätalousarvio	690 000
2020 talousarvio	75 135 000
2019 tilinpäätös	72 271 000

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 75 985 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) oikeusapulaissa (257/2002)
- 2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993)
- 3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) säädettyjen korvausten maksamiseen
- 4) enintään 2 050 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Oikeusapu ja puolustus	64 135
Asianomistajan avustaminen	4 000
Yksityishenkilön velkajärjestely	2 100
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	3 700
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot sekä julkisselvityksestä aiheutuvat muut konkurssimenettelyn menot (enintään)	2 050
Yhteensä	75 985

Vuonna 2019 yksityiset oikeusavustajat hoitivat noin 36 300¹ oikeusapuasiaa. Oikeusavun tuomioistuinasioista rikosasiat ovat määrällisesti (64 %) ja kustannuksiltaan suurin asiaryhmä. Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 2,1 milj. euroa v. 2019. Syytteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 7,0 milj. euroa v. 2019. Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien palkkiot ja muut julkisselvityksen menot olivat yhteensä noin 2,0 milj. euroa v. 2019.

¹ Tilastoitu yhtenä asiana. Yhden asian käsittely voi sisältää useamman käsittelyn esim. käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisselvitysmenojen kasvu	50
Turvapaikanhakijoiden oikeusapu (HO 2019)	130
Yhteensä	180

2021 talousarvio	75 985 000
2020 IV lisätalousarvio	50 000
2020 talousarvio	75 805 000
2019 tilinpäätös	77 561 533

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa ulosottolaitokselle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tulostavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi keskeisimmät toimenpiteet vuodelle 2021:

— Sähköinen asiointi ja palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Sähköisten palveluiden kehittäminen helpottaa kansalaisten asiointia ulosotossa ja parantaa asianosaisten mahdollisuuksia seurata asioidensa etenemistä.

— Taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet vähentyvät. Toimitaan tehokkaasti osana rikostorjuntaketjua, huolehditaan erityistäytöntöönpanon toimintaedellytyksistä ja edistetään harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmaan sisältyvää analytiikkahanketta.

— Oikeusturva toteutuu käytännössä. Huolehditaan täytäntöönpanotoimien tasalaatuisuudesta yhtenäistämällä työmenetelmiä.

— Yhteiskunnassa on hyvä maksumoraali ja luottoyhteiskunta on toimiva. Huolehditaan perinnän tuloksellisuudesta ja etupainotteisuudesta. Huolehditaan velkaantumiseen liittyvästä sidosryhmäyhteistyöstä ja ennakoivan talousneuvonnan hankkeen edistämisestä. Hankkeen tehtävänä on lisätä kansalaisten oman talouden hallintaa ja vähentää ylivelkaantumisen riskiä.

Vaativat tapaukset hoidetaan laadukkaasti ja asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu. Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Organisaatorakenne ja toimipaikkaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista. Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa.

Oikeusturva toteutuu ulosottoimen rakennemuutoksen jälkeen yhtä hyvänä kuin aikaisemminkin. Kansalaisten mahdollisuus henkilökohtaiseen asiointiin turvataan. Sähköisiä palveluita kehitetään, mikä helpottaa kansalaisten asiointia ulosotossa ja parantaa asianosaisten mahdollisuuksia seurata asioidensa etenemistä.

Konkurssi-asiamiehen toimisto toteuttaa konkurssien ja yrityssaneerausten asianhallintajärjestelmän (Kosti) kokonaisuudistuksen, joka tehostaa valvontatyötä ja yhteydenpitoa asianosaisten kanssa. Velallisen toiminnan erityistarkastuksia ja julkisselvityksiä kohdennetaan erityisesti tapauksiin, joissa talousrikosepäilyt liittyvät laajoihin ja monimutkaisiin yrityskokonaisuuksiin. Hyvän pesänhoitotavan kehittäminen turvaa menettelyn asianosaisten oikeuksien toteutumista.

Tietoja henkilöstöstä

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Ulosottolaitos			
Henkilötyövuodet	1 104	1 080	1 136
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,6	10,6	10,5
Työtyytyväisyysindeksi	3,6	3,5	3,5
Konkurssiasiamiehen toimisto			
Henkilötyövuodet	10	11	13
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	3,2	11,8	5,0
Työtyytyväisyysindeksi	-	3,1	3,3

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 107 771 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon ulosottomaksuista annetun lain (34/1995) ja ulosottomaksuista annetun asetuksen (35/1995) mukaisia tuloja, ulosottokaaren (705/2007) mukaisia valtiolle tilitettäviä vähäisiä ulosottovaroja eikä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettäviä velkojen menettämiä jako-osuuksia.

Selvitysosa: Ulosottoon arvioidaan saapuvan vireille 3,2 milj. asiaa (2,9 milj. asiaa v. 2019). Keskimääräisen käsittelyajan arvioidaan olevan 7,7 kuukautta (7,3 kuukautta v. 2019). Ulosoton perintätuloksen arvioidaan olevan 950 milj. euroa (1 130 milj. euroa v. 2019). Ulosotossa arvioidaan käsiteltävän 585 000 velallisen asioita (562 000 velallista v. 2019).

Konkurssien määrän arvioidaan kasvavan selvästi verrattuna vuoteen 2019, jolloin hakemusten määrä kasvoi 2,5 % ja aloitettujen konkurssimenettelyjen määrä 5,7 %. Konkurssiasiamiehen valvonnassa oli 31.12.2019 yhteensä 3 131 vireillä olevaa konkurssimenettelyä, joista 486 oli julkisselvityksessä. Yrityssaneeraushakemusten ja aloitettujen saneerausmenettelyjen määrien arvioidaan myös kasvavan verrattuna vuoteen 2019, jolloin hakemusten määrä väheni 10,3 %, mutta saneerausmenettelyjä aloitettiin kuitenkin 2,1 % enemmän kuin edellisellä vuonna.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toiminnalle vuodelle 2021 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite/arvio
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	3 141	2 900	2 900
Peritty (milj. euroa)	1 130	1 000	950
Perityn euron kustannukset (euroa)	0,09	0,10	0,10
Perittyjen ja varattomien rahasaamisten suhde			

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite/arvio
Asiamääristä, %	40	40	40
Rahamääristä, %	35	38	36
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,3	7,5	7,7
Taloudellisuus (euroa/käsitelty asia)	33	36	36
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	3 322	3 176	2 900
Erikoisperinnästä tilitetty suoraan velkojille (milj. euroa)	30	25	25
Erikoisperinnän selvitetäväksi ottamat velalliset	366	350	350
Konkurssipesien erityistarkastuksia ja hallinnon tarkastuksia	118	120	140
Aloitetaan konkurssipesien julkisselvityksiä	59	60	70
Ratkaistujen ulosottokanteluiden määrä	48	60	60
Ulosottokanteluiden käsittelyaika, kk	11	8	7

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän 74 milj. euroa. Ulosottomaksutulojen määrä vastaa noin 70 % ulosottolaitoksen kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	106 134	103 417	108 021
Bruttotulot	388	170	250
Nettomenot	105 746	103 247	107 771
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	31 134		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	27 078		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan resurssien turvaaminen	263
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	1
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	225
Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden (v. 2020 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-400
Tietohallintomenojen kasvu	903
Ulosottoverkon säilyttäminen nykyisellään (HO 2019)	400
Valtorin plvelumaksujen nousu	-12
Velallisten neuvonnan tehostaminen	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-264
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	37
Palkkausten tarkistukset	2 871
Yhteensä	4 524

2021 talousarvio

107 771 000

2020 IV lisätalousarvio

65 000

2020 talousarvio	103 247 000
2019 tilinpäätös	101 690 000

30. Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat seuraavat:

Syyttäjälaitos on oikeusvaltiossa keskeinen kansalaisten oikeusturvan toteuttaja ja arvostettu sekä luotettu toimija, joka vaikuttaa rikoksille kielteisen yleisen mielipiteen muodostumiseen. Oikeusturva toteutuu käytännössä, rikosvastuu toteutuu tehokkaasti sekä rikollisuus ja sen haitat vähenevät ja turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät.

Asianosaisen kannalta keskeisiä, mitattavissa olevia laatuun ja yhdenvertaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat käsittelyn nopeus ja alueelliset erot syyteharkinta-ajoissa.

Rikosprosessin laatua ja nopeutta parannetaan kehittämällä syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen yhteistyötä, syyttäjien osaamista ja erikoistumista sekä käyttämällä tarkoituksenmukaisinta prosessimenettelyä. Rikosasioiden käsittelytapojen uudistamisella pyritään nopeampaan ja yhden-mukaisempaan käsittelyyn, missä otetaan huomioon myös kestävä kehityksen edistäminen.

Paikallissyöttäjille saapui v. 2019 yhteensä 85 058 asiaa. Ratkaistuja asioita oli 83 033 kappaletta. Lisäksi ratkaistiin 36 342 summaarista sakkoasiaa. Saapuvien asioiden kokonaismäärään ei ole odotettavissa laskua. Syyttäjille saapuvien asioiden kokonaismäärässä esiintyy kausittaista vaihtelua, mikä johtuu mm. poliisin tutkintaresursseissa tapahtuvista muutoksista. Saapuvien asioiden vaatavuuden ja ns. painotetun työmäärän arvioidaan edelleen kasvavan rikosasioiden oikeudellisten kysymysten monimutkaistumisen, rikollisuuden kansainvälistymisen ja digitalisoitumisen (kyberrikollisuus) myötä.

Tietoja henkilöstöstä

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Syyttäjälaitos			
Henkilötyövuodet	539	530	550
— joista syyttäjiä ¹	388	378	396
— joista paikallissyöttäjät	371	360	378
Työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,5	3,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,8	7,0	7,0

¹ Syyttäjiin lasketaan myös valtakunnansyyttäjän toimiston (/viraston) neuvotteleva virkamies, ylitarkastajat ja lakimies.

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 55 215 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen 12.10.2017 annettua neuvoston asetusta (EU) 2017/1939

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston perustamisessa täydentäväksi lainsäädännöksi. EPPO aloittaa toimintansa erikseen vahvistettavana ajankohtana.

Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut Syyttäjälaitoksen toiminnalle vuodelle 2021 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	1,7	2,0	2,0
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	2 343	2 000	2 000
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	469	350	350
Tuottavuus			
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, koko henkilöstö ¹)	841	877	900
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, syyttäjät)	1 172	1 230	1 250
Taloudellisuus			
— toimintamenot/ratkaisu (painotettu työmäärä), euroa	110,3	110,5	106,5

¹⁾ Painotetussa työmäärässä on otettu huomioon se, että tietyt juttutyypit ovat toisia työläämmät ja sitovat enemmän resursseja. Painotettu työmäärä lasketaan ratkaistuista jutuista, joiden aiheuttama työmäärä arvioidaan rikosnimikkeidensä perusteella keskimääräisen työmäärän mukaan. Painotettuun työmäärään vaikuttavat myös vähintään viisi istuntopäivää kestäneet käräjäoikeuskäsittelyt.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	50 435	48 446	55 365
Bruttotulot	323	300	250
Nettomenot	50 112	48 146	55 215
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 336		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 072		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan resurssien turvaaminen (HO 2019)	119
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsittelyjärjestelmän uudistaminen	1
Sakon muuntorangaistuksen uudistaminen	1 500
Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten aineistopankki (AIPA) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 100
Tasokorotus rikosvastuun toteutumisen turvaamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi	2 500
Tietohallintomenojen kasvu	561
Valtorin palvelumaksujen nousu	-5
Videoneuvottelulaitteiden määrä lisääminen	30
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-120
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	2
Palkkausten tarkistukset	1 381
Yhteensä	7 069

2021 talousarvio	55 215 000
2020 IV lisätalousarvio	2 500 000
2020 talousarvio	48 146 000
2019 tilinpäätös	45 848 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on valmentaa rangaistusta suorittavia rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen.

Vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä on viime vuosina laskenut, mutta v. 2019 sekä vankiluku että yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä nousi. Vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrän arvioidaan nousevan hiukan myös v. 2021. V. 2020 koronaepidemian vuoksi vankilukua alennettiin, mikä tuo epävarmuutta v. 2021 vankimäärän arviointiin ja sillä saattaa olla vaikutuksia myös toiminnallisiin tavoitteisiin.

Toiminnan laajuus

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
Vankeja keskimäärin	2 952	2 990	3 000
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 934	5 850	5 950
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa keskimäärin	3 031	3 000	3 150
Täytäntöön pantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 577	3 800	4 000
Seuraamuksiin liittyvät pyydetyt asiantuntijalausunnat	6 424	6 400	6 400

Tavoitteena on vähentää vapautumista suoraan suljetuista vankiloista ja lisätä avolaitossijoituksia. Valvotussa koevapaudessa on v. 2021 päivittäin keskimäärin 240 vankia. Vankien toimintoihin osallistumista ja sellin ulkopuolella viettämää aikaa sekä henkilökunnan ja rangaistusta suorittavien välistä vuorovaikutusta lisätään. Yhteistyötä vankilan ulkopuolisten palveluja tuottavien toimijoiden, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, työvoimaviranomaisten ja koulutuksen järjestäjien kanssa lisätään. Päihde- ja mielenterveyshoito- ja kuntoutusjatkumot turvataan rangaistuksen suorittamisen jälkeen. Vahvistetaan rikosseuraamusasiakkaiden asumisen taitoja ja parannetaan vapautumisen jälkeistä asumistilannetta.

Rikosseuraamusasiakkaiden yhdenvertaisen ja lainmukaisen kohtelun toteutumista parannetaan tehostamalla Rikosseuraamuslaitoksen normiohjausta ja lisäämällä henkilökunnan koulutusta. Tavoitteen toteutumista edistetään myös säännöllisellä tarkastustoiminnalla ja yksiköissä käyttöön otettavalla omavalvontamenetelmällä. Jatketaan rikosseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin ja sähköisten palveluiden kehittämistä. Ehkäistään järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa, vahvistetaan järjestäytyneestä rikollisuudesta irtautumisen tukitoimenpiteitä yhteistyössä poliisiviranomaisten kanssa ja kehitetään palveluohjausta yhteiskunnan normaalipalvelujen piiriin. Kehitetään toimia, joilla voidaan ehkäistä radikalisoitumisvaarassa olevien rikosseuraamusasiakkaiden radikalisoitumista. Vakavaan väkivaltaan syyllistyneiden kohdalla arvioidaan uusimisriski ennen

vapautumista ja samalla suunnitellaan riittävät tukitoimet ehdonalaiseen vapauteen. Toteutetaan Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistus. Jatketaan tuottavuutta parantavien työ- ja toimintaprosessien sekä toimitilaverkoston kehittämistä ja suunnittelua. Virka- ja tehtävärakenteen muutoksia jatketaan strategisen henkilöstösuunnitelman pohjalta. Tehtävien sisältöjen ja osaamisen kehittämisessä painotetaan strategisia ydintehtäviä. Uusi asiakastietojärjestelmä Roti otetaan käyttöön.

Tietoja henkilöstöstä

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Henkilöstömäärä, htv	2 524	2 560	2 545
VMBaro johtajuusindeksi	3,15	3,20	3,30
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	14,9	14,4	13,9

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 230 095 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokraosuuksien alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi vankeuslain 7 luvun 6a §:n ja tutkintavankeuslain 3 luvun 6a §:n muuttamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tupakointi suljetuissa vankiloissa kiellettäisiin kokonaan tupakansavusta tupakoimattomille vangeille ja vankilatyöntekijöille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Hallituksen esityksen mukaan vuosittaiset kustannusvaikutukset vuodesta 2021 alkaen tupakoinnin lopettamisesta aiheutuviin tukitoimiin olisivat Rikosseuraamuslaitoksessa 650 000 euroa. Esityksestä aiheutuu määräraha vaikutuksia myös momentille 33.01.06.

Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2021 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Toiminnalliset tavoitteet			
Laitosturvallisuusindeksi ¹	120	115	105
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, %	43	45	45
Vankeusvankien toimintaan osallistuminen, % päivittäin toimintoihin käytettävissä olevasta ajasta	74	74	75
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % päättyneistä	83	82	82
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, % päättyneistä	84	83	83
Tuottavuus			
Vangit, keskimäärin päivässä/htv	1,4	1,4	1,4
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa, keskimäärin päivässä/htv	11,6	11,6	12,0
Taloudellisuus			
Toimintamenot (netto)/vanki	65 630	63 910	63 300
Toimintamenot (netto)/yhdyskuntaseuraamusta suorittava	7 500	7 470	6 960

¹⁾ Vuosien 2011—2014 keskiarvo muodostaa indeksin arvon 100. Indeksni noudessa turvallisuusustaso laskee.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Rangaistusten täytäntöönpano	199 000
Täytäntöönpanon ohjaus, kehittäminen ja hallinto (keskushallinto)	8 800
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	2 700
Täytäntöönpanoyksikkö	1 800
Ostopalvelut palvelukeskuksilta	17 795
Yhteensä	230 095

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	239 297	230 212	241 395
Bruttotulot	12 101	11 300	11 300
Nettomenot	227 196	218 912	230 095
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	25 910		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 213		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)¹

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	8 515	8 018	8 000
— muut tuotot	838	873	790
Tuotot yhteensä	9 353	8 891	8 790
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 825	13 264	14 000
— osuus yhteiskustannuksista	11 071	11 000	10 000
Kustannukset yhteensä	25 896	24 264	24 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-16 543	-15 373	-15 210
Kustannusvastaavuus, %	36	37	37

¹⁾ Sisältää työtoiminnan ja laitosten myymälöiden kustannusvastaavuuslaskelmat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ehdonalaista vapauttamista koskevien säännösten tarkistaminen	2 200
Hallinnonalan resurssien turvaaminen	453
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	6
Hämeenlinnan naisvankilahanke	1 875
Sakon muuntorangaistuksen uudistaminen	2 200

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

Seksuaalirikosten rangaistustason tarkistaminen	435
Tietohallintomenojen kasvu	1 187
Valtorin palvelumaksujen nousu	-21
Vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutos	650
Vankiloiden turvatekniikan uudistaminen	3 200
Videoneuvottelulaitteiden määrä lisääminen	148
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-455
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-4 993
Palkkausten tarkistukset	4 298
Yhteensä	11 183

2021 talousarvio	230 095 000
2020 II lisätalousarvio	1 080 000
2020 I lisätalousarvio	433 000
2020 talousarvio	218 912 000
2019 tilinpäätös	216 499 000

74. Avolaitustyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 700 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 700 000 euroa avolaitostöihin kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa.

Määrärahaa saa käyttää valtion, kunnan ja yleishyödyllisten yhteisöjen omistuksessa olevien rakennusten ja ympäristöjen rakentamis-, korjaus- ja hoitotöihin sekä kansallisomaisuuden ylläpitämiseen. Määrärahaa saa käyttää myös maanrakennustöihin. Kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin asianomainen yhteisö osallistuu. Työkohteissa tehtävää työtä voidaan myös opinnollistaa. Määrärahaa voi käyttää erityisesti pitkäaikaishankkeissa myös avolaitustyönä toteutettavien rakentamisprojektien edellytysten luomiseksi vaadittavien tarpeellisten tukitoimintojen menoihin, kuten vankien asuintilojen kunnostamiseen.

Selvitysosa: Avolaitosmäärärahalla kyetään työllistämään vankeja ja kunnostamaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Työkohteet ovat mm. Suomenlinnan hoitokunnan, Metsähallituksen, Museoviraston, Senaatti-kiinteistöjen sekä kuntien kohteissa. Tavoitteena on työllistää avolaitosvankeja ja luoda yhdyskuntapalvelun palvelupaikkoja yhdyskuntapalvelua suorittaville.

2021 talousarvio	4 700 000
2020 talousarvio	4 700 000
2019 tilinpäätös	4 700 000

50. Vaalimenot

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 809 000 euroa.

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

Määrärahaa saa käyttää:

1) vaalilain (714/1998) mukaisten yleisten vaalien ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetussa laissa (571/1987) tarkoitettujen valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta, vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä sekä äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) siirtomenojen maksamiseen kunnille vaalilain 188 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ja saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetuista saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Kuntavaalit 2021	3 470
Vaalitietojärjestelmän menot	4 225
Muut vaalimenot	114
Yhteensä	7 809

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansanäänestys vaalien yhteydessä	-100
Kirjeäänestys	80
Maakunta- ja kuntavaalimenojen kasvu vuodesta 2020	3 300
Muut vaalimenot	85
Oikeusrekisterikeskuksen palvelumaksun korotus	-10
Tulospalvelukorvaus Oikeusrekisterikeskukselle, kasvu vuodesta 2020	40
Vaalitietojärjestelmän menot	895
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-3
Yhteensä	4 287

2021 talousarvio	7 809 000
2020 talousarvio	3 522 000
2019 tilinpäätös	35 202 759

25. Oikeusministeriön hallinnonala

Selvitysosa:

10. Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 44 900 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinmaksulakiin (1455/2015), oikeusministeriön asetukseen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista (1744/2015) sekä oikeusministeriön asetukseen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2019—2021 (1385/2018).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	42 728	44 790	44 790
— muut tuotot	25	110	110
Tuotot yhteensä	42 753	44 900	44 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	63 232	64 000	64 000
— osuus yhteiskustannuksista	28 174	30 000	30 000
Kustannukset yhteensä	91 406	94 000	94 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-48 653	-49 100	-49 100
Kustannusvastaavuus, %	47	48	48

2021 talousarvio	44 900 000
2020 talousarvio	44 900 000
2019 tilinpäätös	42 753 151

15. Yleisen edunvalvonnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 29 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin holhoustoimesta (442/1999), lakiin valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä (477/2016) ja valtioneuvoston asetukseen edunvalvojan palkkion suuruudesta (696/2012).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	26 894	27 400	29 000
— muut tuotot	24	-	-
Tuotot yhteensä	26 918	27 400	29 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	25 425	24 800	27 000
— osuus yhteiskustannuksista	9 443	7 500	10 000
Kustannukset yhteensä	34 868	32 300	37 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-7 950	-4 900	-8 000
Kustannusvastaavuus, %	77	85	78

2021 talousarvio	29 000 000
2020 IV lisätalousarvio	800 000
2020 talousarvio	27 400 000
2019 tilinpäätös	26 894 204

20. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 74 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin ulosottomaksuista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	83 796	72 800	73 800
— muut tuotot	148	200	200
Tuotot yhteensä	83 945	73 000	74 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	53 641	48 000	50 000
— osuus yhteiskustannuksista	18 814	13 000	13 000
Kustannukset yhteensä	72 455	61 000	63 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	11 490	12 000	11 000
Kustannusvastaavuus, %	116	120	115

2021 talousarvio	74 000 000
2020 talousarvio	73 000 000
2019 tilinpäätös	83 796 364

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 750 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten maksullisista suoritteista vuosina 2019—2020 (1290/2018) ja oikeusministeriön asetukseen eräistä tietosuojavaltuutetun toimiston maksullisista suoritteista (1382/2018). Lisäksi momentille kertyvät ulosottokaaren (705/2007) mukaiset valtiolle tilitettävät vähäiset ulosottovarat sekä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-osuudet.

2021 talousarvio	2 750 000
2020 talousarvio	2 750 000
2019 tilinpäätös	2 788 083